ARISTOTELIS LOGICA
Iuxta mentem D. THOMÆ, Angelici Doctoris,
In sua Principia scientificè resoluta,

ET

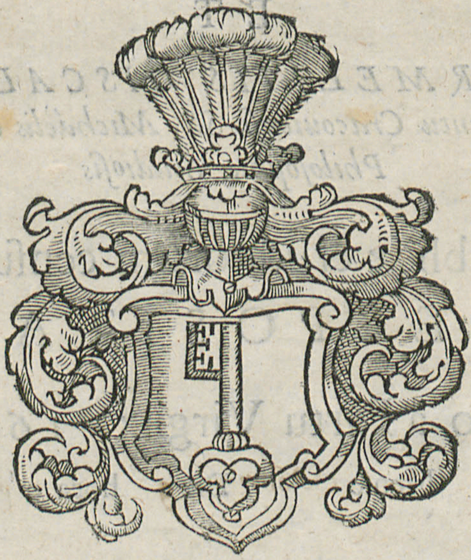
A FF. CARMELITIS DISCALCEATIS
In Conuentu Cracouiensi SS. Michaëlis & Ioseph
Philosophiæ Studiosis

Publicæ eruditorum censuræ
EXPOSITA.

Anno à Partu Virginis 1650.
Mense Octobr: Die 9. hora 2 post merid:

CRACOVIÆ,
Apud LVCAM KVPISZ S. R. M. Typog.

In Clauem
ILLVSTRISSIMÆ DOMUS MICHAŁOVIANÆ, in aureo fulgentem campo.

Clauis inaurato quid in agro surgat? Egenis
Aurum dum reserat, pandit & astra sibi.

Aliud

DIS & VIS, contra cælos mouere procellas.
DIS auro, ferro VIS animosa ruens.
Viderat Ars; vtrumq; regens iubet astra subire,
CLAVEM: dum Christi hæc DITE colorat humum.

CONCLVSIONES LOGICÆ,

In ſua principia ſcientificè reſolutæ.

RESOLVTIO PROEMIALIS.

QVia ſcire eſt rem per cauſam cognoſcere: ideò Rationalis Philoſophiæ Theoremata, vt ad ſcientiæ amuſſim lucem aſpiciant, in ſua principia reſoluta procedunt: ad quodlibet curioſum QVARE, ſuo præmunitæ QVIA. Sit ergo pro quæſtionibus Pròëmialibus principium, ipſum Logicæ Obiectum: quod ſicut eſt ſpecificatiuum ſcientiæ, ita & ratio omnium tractandorum in ſcientia.

Eſt autem obiectum formale & adæquatum Logicæ Ens rationis, modi ſciendi limitibus clauſum. Cùm enim Logica tractet de omnibus rebus, quas denarius Prædicamentorum circumſcribit numerus, & non tractet per prædicata realia, quia hoc eſt proprium Metaphyſicæ, tractabit per prædicata rationis, Ergo hæc eius obiectum formale conſtituunt.

Infertur hinc Logicam eſſe ſcientiam, quia eſt habitus per demonſtrationem acquiſitus: habet enim Ens rationis paſſiones, quæ de illo demonſtrari poſſunt. Eſſeque ſcientiam ſpeculatiuam, quia non habet obiectum operabile extrà intellectum, quod ad veram rationem practici deſiderabatur, cùm Praxis ſit actus alterius potentiæ ab intellectu. Eſſe deniq; ad ſcientias ſub ſtatu perfecto comparandas ſimpliciter neceſſariam: quia ſine notitia modi ſciendi, de quo vt de obiecto tractat Logica, impoſſibile eſt perfectè, & reſolutiuè vſque ad principia, alicuius ſcientiæ comprehendere Concluſiones.

Ne autem in cognitione obiecti Logicæ ceſpites, ſcito, Ens rationis eſſe illud, cuius totum eſſe eſt obijci intellectui. Ex quo principio ſequentes Concluſiones de Ente rationis deducuntur.

Infertur 1mo. Dari Ens rationis. Probatur. Datur aliquod Ens quòd non habet eſſe niſi obiectiuè in intellectu. Hoc eſt Ens rationis. Ergo datur Ens rationis. Minor patet ex definitione ſuprà poſita. & probatur Maior. Priuatio vel Negatio cognita, eſt aliquod Ens (Quia non eſſet cognoſcibilis ſi non eſſet Ens; Cùm obiectum adæquatum intelle-

ctus, extrà quod ferri nequit sit Ens) Sed hoc Ens non habet esse nisi obiectiuè in intellectu: quia à parte rei, priuationes, & negationes sunt nihil. Ergo. &c.

Infertur 2do. Ens rationis non habere causam efficientem propriè dictam. Nam esse tantum obiectiuè in intellectu non est esse verum reale & proprium, vnde etiam non requirit fieri per actionem siue emanation em veram realem & propriam, per consequens nec à causa quæ sit simpliciter & propriè talis. Vnde intellectus non facit Ens rationis per veram efficientiam. Licet enim intellectus verè efficiat dum facit effectum, non efficit tamen dum facit obiectum: quia vt sic non terminatur ad communicandum verum esse reale, sed vel ad denominandas res extrinsecè cognitas, vel ad tribuendum illis aliquod esse fictum ipsas ad modum formæ intrinsecæ denominans.

Infertur 3tio. Ens rationis antequàm cognoscatur non esse cognoscibile. Cum enim eius essentia consistat in obijci intellectui, de eius ratione erit actu cognosci, ac per consequens nunquàm erit cognoscibile in actu primo. Quia quoties actus secundus est de essentia alicuius, semper illi potentia ad talem actum repugnat: vt patet in Deo, de cuius essentia est actu existere, & ideò non potest esse in potentia ad existentiam.

Infertur 4to. Non esse inconueniens in Entibus rationis admittere genera sine speciebus, vel essentiam sine passionibus. Cum enim essentia Entis rationis consistat in cognosci, seu obijci intellectui, sicut non repugnat in realibus hæc separatim cognosci, ita & Entibus rationis hæc seperatim esse.

Infertur 5to. Essentiam Entis rationis non consistere in aliqua denominatione extrinseca etiam, ab intellectu proueniente. Cum enim essentia Entis rationis sit esse tantũ obiectiuè in intellectu; quidquid rebus à parte rei conuenit, in eo essentia Entis rationis consistere nequit: Sed omnis denominatio extrinseca conu nit rebus à parte rei: A parte enim rei, sicut paries dicitur realiter visus, ita & res cognita dicitur realiter cognita, etiamsi cognoscatur aliter ac est in se: quia esse parietem visum, vel rem cognitam aliter ac est in se, nihil aliud est, quàm ad parietem terminari visionem, & intellectionem ad rem cognitam aliter ac est in se: quod totum est à parte rei. Ergo &c. Si tamen intellectus apprehendat vel esse visum in pariete, vel esse cognitum in re cognita ad modum formæ alicuius existentis in ipsis, tunc esse visum, & esse cognitum, non quatenùs denominationes præcisè, sed quatenùs sic apprehensæ, erunt Entia rationis: quia illud esse non habebunt nisi obiectiuè

in intel-

n intellectu. Vnde denominatio extrinseca tantùm erit fundamenta-liter, non verò formaliter Ens rationis. Et quamuis esse cognitum non sit extra intellectum, quia repugnat esse aliquid cognitum & non in intellectu: Est tamen potiùs subiectiuè quàm obiectiuè in intellectu, quia si formaliter loquamur, nihil aliud est, quàm ipse actus intellectus terminatus ad rem quam cognoscit.

Infertur 6to. Quòd ipsum pati, seu obijci intellectui, non sit Ens rationis formaliter: quia hoc obijci verè datur à parte rei, etiam dum cognoscitur aliter ac est in se; sed tantùm causaliter, in quantum hoc obijci est causa seu occasio, vt resultet in rebus quoddam esse fictum, quod habet simul rationem obiecti & termini.

Infertur 7mo. Solum intellectum posse efficere Ens rationis. Probatur. Essentia Entis rationis consistit in obijci intellectui. Ergo per eundem actum efficitur, per quem cognoscitur. Ergo ille actus debet esse potentiæ reflexiuæ, quia potentia, quæ potest versari circa suum effectum, tanquàm circa obiectum, est potentia reflexiua. Ergo non potest fieri à sensibus, siue internis, siue externis, & ab alijs similibus potentijs organo corporeo affixis; quia hæ non sunt reflexiuæ: non enim possunt redire supra se, vel supra suum actum, vel effectum: Cùm enim materiales sint, limitatæ sunt, limitatumq; obiectum habent, sub quo nec ipsæ, nec effectus, actusque illarum continetur, ac proinde non poterunt reflectere se supra se. Voluntas autem licet sit potentia reflexiua sicut & intellectus, similem enim immaterialitatem, similemque obiecti latitudinem cum intellectu habet, tamen illi efficere Ens rationis repugnat. Probatur ex eodem principio. Quia si essentia Entis rationis consistit in cognosci, Ergo non poterit fieri à potentia non cognoscitiua. Sed voluntas est potentia non cognoscitiua. Ergo ab illa Ens rationis fieri nequit.

Infertnr 8uo. Nullum Ens rationis fieri per actum directum propriè talem, sed quemlibet actum formatiuum Entis rationis habere aliquem reflexionis modum. Probatur. Essentia Entis rationis consistit in obijci intellectui. Ergo antequàm obijciatur non est completè. Ergo non potest fieri nisi per actum cui competat facere, & cognoscere. Ergo per actum reflexum, seu per actum redeuntem ad id quod fecerat. Vnde quando fit Ens rationis fundatum in rebus [de quo solo poterat esse difficultas, nam fundatum in esse cognito, certum est fieri per actum reflexum] v. g. quando Priuatio apprehenditur ad modum formæ realis, illa prima apprehensio non est Ens rationis, nisi fundamentaliter, & initiatiuè, Cùm si formaliter loquamur, non sit aliud quàm denominatio

extrinseca cognitæ rei aliter ac est in se. Tunc autem erit formaliter Ens rationis cùm intellectus redierit supra illud esse fictum apprehensum à se, cognoscendo illud.

Infertur 9no. Per quamlibet operationem intellectus posse fieri Ens rationis. Quælibet enim potest facere Ens, cuius totum esse est in obiici intellectui. Prima dum Priuationes & Negationes ad modum formarum realium apprehendit. Secunda dum relationes rationis Prædicati ad subiectum facit. Tertia dum format relationes rationis; Antecedentis vt actu inferentis Consequens, & Consequentis ex Antecedenti illati. Ergo formant omnes Entia rationis.

Infertur 10mo. Deum non facere Entia rationis formaliter, etiamsi cognoscat à nobis facta. Quia non potest illis communicare esse fictum, hoc enim sapit imperfectionem, quia requirit vt res cognoscatur aliter ac est in se, fingendo scilicet in illa aliquam entitatem, quam non habet.

Infertur 11mo. Intellectum Beati quâ talis non formare Entia rationis. Quia hoc modo consideratus intellectus elicit perfectissimas operationes. Ergo non poterit formare Ens rationis consistens in quodam esse ficto & imperfecto. Tamen intellectus Beati tam hominis, quàm Angeli, secundùm se consideratus, Entia rationis formare potest, quia illi sic sumpto, sicut error, ita imperfecta, debilisque cognitio non repugnat.

Infertur 12. Quod quando Deus cognoscit Negationes, & Priuationes, admodùm Entis non facit Ens rationis, quia non dicitur illas admodùm Entis, cognoscere, quasi illis entitatem fictam communicet, sed in quantum illas cognoscit per species formarum, quibus priuant.

13mo. Ens rationis habens fundamentum in rebus adæquatè diuidi in Carentiam [prout comprehendit Negationem & Priuationem propriè dictas] & Relationem: quia esse fictum, in quo ratio Entis rationis consistit, communicat, vel attribuendo illud non Enti, & sic erit Carentia, vel referendo Ens ad quod non est à parte rei relatum, & erit Relatio.

Resolutio Porphyrianæ introductionis.

VNiuersale quod hic Porphyrius explicuit, est natura vna relata positiuè ad plura, quæ definitio est principium, ad quod reducuntur cætera, quæ de vniuersalibus tractantur.

Infertur ergo 1. Quòd cùm dicitur vniuersale esse naturam vnam non intelligitur de vnitate numerica, quia hæc pugnat cum vniuersalitate: nec de aliqua vnitate rationis, quia natura vna posita in definitione est

ne est materia vniuersalis; ac per consequens, secundùm ea considera-tur quæ habet à parte rei, non autem secundùm ea quæ illi intellectus affingit: sed intelligitur de vnitate formali, quam dari à parte rei euidens est. Quia Petrus v.g. à parte rei non tantùm est Ens indiuisum materialiter, id est, in plura indiuidua, sed etiam formaliter in plures formas. Ergo à parte rei non tantùm est vnus vnitate materiali, sed etiam vnitate formali: cùm vnum, sit Ens indiuisum in se. Et quamuis Entitas, à qua sumitur vnitas formalis, non sit distincta in Petro, ab Entitate à qua sumitur vnitas numerica, quia quæcunq; sunt à parte rei, sunt singularizata, hinc tamen nihil aliud sequitur, quàm quòd vnitas formalis, non sit realiter entitatiuè distincta ab vnitate numerica, quod libenter concedimus.

Infertur 2. Dari à parte rei naturas denominabiles à secunda intentione vniuersalitatis. Quia dantur naturæ cum sua vnitate formali, vt ostensum est: Et de istis naturis sunt scientiæ reales, quæ non de singularibus, sed de vniuersalibus esse dicuntur. Quæ tamen naturæ, non sunt à singularibus separatæ, vt somniabat Plato, sed in ipsis existunt. Cùm enim de illis prædicentur, debent esse identificatæ cum ipsis: nam prædicatio supponit, & requirit aliquam identitatem.

Infertur 3. Vniuersale pro formali à parte rei non dari. Quia à parte rei non datur natura positiuè relata ad plura, seu quod idem est, positiuè communis pluribus, alias illa natura non esset contrahibilis ad singularia, vtpotè habens communitatem positiuam secundùm se. Fit ergo natura formaliter vniuersalis, per comparationem simplicem intellectus possibilis. Quia cùm natura vniuersalis, sit natura relata, fiet per actum relatiuum. Ergo per actum comparatiuum, quia comparare vnum ad aliud, est referre.

Infertur 4. Naturas quæ sunt materia vniuersales, secundùm se consideratas æternas esse: & formaliter vt tales, à nulla causa efficienti dependere, ac proinde posse optimè, & Catholico sensu dici increatas: *Ly* increato purè negatiuè sumpto. Hinc & propositiones de ipsis formatæ sunt æternæ veritatis.

Infertur 5. Porphyrium adæquatè distinxisse vniuersale vt sic, in quinque vniuersalia: nempè, Genus, Speciem, Differentiam, Pioprium, & Accidens: quia etiam modi naturæ quæ est subiectum vniuersalitatis sunt quinque: nempè. Natura perfectibilis quæ fundat genus, natura perfectiua, quæ fundat differentiam, natura perfecta, quæ fundat speciem, natura fluens ab essentia, quæ fundat proprium, ac tandem natura extranea, quæ fundat accidens.

 Infer-

Infertur. 6. Prædicabilia optimè per propriã passionem à Porphyrio circumscriptiuè definita fuisse. Genus quidem, quod sit Id *quod prædicatur de pluribus differentibus specie in Quid.* Quia cum materia genereitatis sit natura perfectibilis, poterit contrahi ad plures species, de illisque prædicari, vt pars essentiæ determinabilis, ac per consequens in Quid. Differentiam verò, quod sit Id *quod prædicatur de pluribus differentibus specie in quale quid* Quia enim differentia qualificat speciem tanquàm pars essentialis ipsius, ideò prædicatur in Quale quid. Quæ tamen definitio non competit speciebus infimis, quæ sub se plura specie differẽtia, de quibus prædicentur, non habent. Species definitur, quòd sit Id *quod prædicatur de pluribus differentibus numero in Quid.* Quia prædicatur vt tota essentia illorum de ipsis. Proprium. *Quod competit omni, soli, & semper.* Quia est natura fluens ab essentia. Ergo, vbi & quando essentia fuerit, & illud erit. Ergo competit omni & soli habenti naturam quamdiu illam habebit. Ergo semper. Accidens denique. *Quod sit, id quod potest abesse & adesse sine subiecti corruptione.*

Infertur 7. Quòd attentâ arte definiendi Accidentia, scilicet, vt cum definiuntur in concreto, natura ponatur pro genere, & gradus superior pro differentia. Quando verò definiuntur in abstracto, gradus superior generis, & natura debet obtinere locum differentiæ. Prædicabilium definitiones essentiales tam in abstracto, quàm in concreto sic formari possunt. In concreto quidem. *Genus est natura perfectibilis vniuersalis. Species est natura perfecta vniuersalis. Differentia est natura perfectiua vniuersalis. Proprium est natura profluens ab essentia vniuersalis. Accidens est natura extrinseca vniuersalis.* In abstracto autem. *Genereitas est vniuersalitas naturæ perfectibilis. Specieitas est vniuersalitas naturæ perfectæ. Differentialitas est vniuersalitas naturæ perfectiuæ. Proprieteitas est vniuersalitas naturæ profluentis ab essentia. Accidentalitas est vniuersalitas naturæ extrinsecæ.*

Resolutio libri Categoriarum.

DEcem sunt Prædicamenta, videlicet, Substantia, Qantitas, Qualitas, Relatio, Actio, Passio, Situs, Vbi, Quando, & Habitus. Quæ cùm sint suprema genera, ac in nullo vniuocè conueniant ad vnum principium reuocari nequeunt: Vnde pro quolibet sua sunt assignanda principia, quæ erunt vniuscuiusque Prædicamenti essentia.

SVBSTANTIÆ ergo propria, & formalis ratio constitutiua non est negatio essendi in alio, nec hoc quod est substare accidentibus. Sed esse per se, intellectũ simpliciter seu secundùm aptitudinẽ. Ratio enim formalis rei est primo inuenta in re. Sed substare accidentibus, vel negatio es-

tio essendi in alio non est primum in substantia, cùm vtrumque suppo-nat esse per se. Ergò non erunt eius rationes formales.

Infertur hinc 1. Omnes substantias Creatas & completas contineri in hoc prædicamento: quia omnes participant rationem formalem ipsius, nempe esse per se, secùs de Deo dicendum est: non quod ille non sit per se, sed quia est, illimitato & infinito modo, cùm sit ipsum suum esse.

Infertur 2. Substantiam non esse in subiecto. Non suscipere magis & minùs: Nihil habere contrarium: Esse tamen contrariorum susceptiuam: hæc enim omnia illi competunt ex hoc quod per se sit, vt consideranti patebit.

QVANTITATIS essentia, consistit in extensione partium in ordine ad se: Quia hoc est primum in Quantitate: nam cætera omnia in illa inuenta, vt ratio mensuræ, diuisibilitas proxima, extensio partium in ordine ad locum, necessariò hanc rationem præsupponunt.

Hinc infertur 1. Substantiam corpoream, sine Quantitate nullas habere partes: Quia repugnat esse effectum formalem sine forma, cùm ergo Quantitas sit forma quæ dat partes, vtpotè cuius essentia sit extensio partium in ordine ad se, inde est quòd sine illa nullæ partes esse possunt.

Infertur 2. Lineam, Superficiem, Corpus, Tempus, Numerum Prædicamentalem, & Orationem, esse veras species Quantitatis: Quia omnes participant rationem formalem illius, nempè extensionem partium: secùs de motu, qui est post prædicamentum, & de loco qui ad superficiem reducitur, sentiendum est.

RELATIONIS Prædicamentalis naturam optimè explicuit Philosophus, cùm ait: Relatiua sunt, quorum totum esse est ad aliud se habere.

Hinc infertur 1. Dari Relationes reales à parte rei: quia dantur entia, quorum totum esse est ad aliud, vt æqualitas inter Quantitates similitudo inter Qualitates, &c. Quæ nouum genus Entis realis distinctum ab illis constituunt; quia tribuunt Enti, nouum essendi modum, nempè essentialiter respicere aliud, quem alia Entis genera non habent.

Infertur 2. Relationes alias esse mutuas, alias non mutuas, & iterùm mutuas, alias æquiparantiæ, alias disquiparantiæ: Cùm enim relationis essentia sit ad aliud se habere, vel inueniet in illo alio quod respicit alium respectum, quo vicissim respiciatur, & sic erit mutua; vel non inueniet, & erit non mutua: Quòd si inuenerit respectum eiusdem rationis, erit relatio æquiparantiæ, si autem inuenerit respectum diuersæ rationis, erit relatio disquiparantiæ.

Infertur

Infertur 3. Tria esse genera fundamentorum relationis, scilicet, Vnitatem, & Numerum, Actionem, & Passionem, Mensuram, & Mensurabile. Cùm enim relatio sit essentialiter ordo, quòt modis contingit rem vnam ordinari ad aliam, tot erunt fundamenta relationis, sed ordinatur tantùm tripliciter, vel secundùm essentiam, in quantum vnius essentia dependet ab alia, tanquam à mensura suæ perfectionis, & sic erit fundamentum mensuræ, & rei mensurabilis: vel ordinabitur secundùm virtutem Actiuam, & Passiuam, & sic erit fundamentum Actionis, & Passionis; vel ordinabitur secundùm quod quantitas vnius mensuratur cum altera, & sic erit fundamentum vnitatis, & numeri. Alia autem ad hæc reuocantur, v g. in qualitatibus: similitudo, & dissimilitudo: in vbi: præsentia, & absentia: In situ, propinquitas, & distantia, reducuntur ad vnitatem, & numerum, & sic de alijs.

Infertur 4. Omnem relationem prædicamentalem, distingui realiter à fundamento, distinctione reali, propriè dicta, prout opponitur modali. Quia relatio vt supra deduxi constituit speciale prædicamentum, neque potest fundari supra relationem, ne detur processus in infinitum: Ergo quælibet relatio distinguetur à suo fundamento, tanquam res diuersi prædicamenti ab illo. Ergo distinguetur realiter; plus enim est differre prædicamento, quàm differre realiter, nam quæ differunt prædicamentis, in nullo conueniunt, cùm prædicamenta sint primò diuersa, quæ autem distinguuntur realiter, possunt in aliquo vniuocè conuenire.

Infertur 5. Omnem relationem prædicamentalem terminari ad aliquid relatiuum: Tum quia in Diuinis ita inuenitur: iam autem formalis conceptus relationis, idem est in Diuinis, & Creatis: immò etiam in relationibus realibus, & rationis, Tum etiam; quia terminus ad Quem dicitur essentialiter relatio, est aliquid relationis, cùm omnis terminus sit aliquid eius cuius est terminus, sed quod est aliquid relationis, debet esse relatiuum. Ergo &c.

Infertur 6. Specificationem relationis sumi tam ex fundamento, quàm ex termino: cùm enim relatio sit essentialiter ordo vnius ad aliud, habet suum esse & per consequens speciem, ab vtroque, à fundamento quidem efficienter, & initiatiuè, à termino verò completiuè, tanquam à conditione concomitante ipsam. Cùm verò vnitas bonum quoddam sit, pluralitas autem malũ, bonũ autem sit ex integra causa, malum verò ex quocunque defectu: sequitur ad vnitatem specificam relationis, requiri vnitatem tam fundamenti, quàm termini; ad distinctionem verò & pluralitatem, sufficit plurificatio alterius illorum. Quod tamen intelligen-

telligendum est de pluralitate completa, nam si fundamenta vel termini sint plura incomplete, non multiplicabitur relatio specie, vt patet in filiatione, quæ est vnica specie relatio, quamuis ei plures termini incompleti respondeant, nempè concursus actiuus patris, & passiuus matris. Distinctionem tamen numericam relatio sumit adæquatè ex fundamento: accidentia enim indiuiduantur à subiecto, sed relatio est accidens, Ergo indiuiduabitur à fundamento, quod ad illam comparatur vt subiectum ipsius.

Infertur 7. In relatione Prædicamentali, duos conceptus necessariò distinguendos esse, scilicet, Esse IN, & esse Ad. Quia enim relatio est accidens, necessariò dicit ordinem ad subiectum, ac perconsequens esse IN, seu Inhærere. Quia verò non ita dicit ordinem ad subiectum, vt sistat ibi, sicut cætera accidentia absolura, sed trahendo subiectum ad terminum, vltra esse IN, commune accidentibus, dicit esse Ad proprium sibi. Quamuis hec ipsum Ad, sit liberum ab esse IN, sed omninò debet includere illud: Quia conceptus accidentis, per esse IN expressus, cùm transcendens sit respectu nouem generum, imbibaturque in vltimis eorum differentijs, vel qùasi differentijs, etiam in ipso esse Ad, quod in relatione munus differentiæ obit imbibitur. Vocaturque esse IN relatiuum, ad distinctionem alterius esse IN absoluti, quod relationi cum alijs accidentibus est commune.

Infertur 8. Ad relationem Prædicamentalem, quatuor conditiones requiri. Prima. Fundamentum reale: Quia relatio vtpote accidens reale, requirit subiectum reale. Secunda. Rationem fundandi realem: Cùm enim relatio sit ordo vnius ad aliud, nisi fundamento aliquid reale adderetur maneret sicut antea. Ergo sicut antea non erat quid relatiuum, ita & post. Tertia. Terminum realem, & realiter existentem. Quia relatio est ordo realis vnius ad aliud. Ergo nullo intellectu considerāte est vnū & aliud. Sed quod nullo iutellectu considerante est, reale est. Ergo in relatione, sicut fundamentū, ita terminus debet esse realis Imo & realiter existens: daretur enim infinitum in actu, si respectu rei possibilis, posset esse relatio, idem enim, v. g. binarius, potest respicere infinitos numeros se superiores, cùm numerus sit in infinitū multiplicabilis. Quarta. Requiritur ad relationem Prædicamentalem distinctio realis fundamenti & termini: quia relatio est ordo essentialiter. Eiusdem autem ad seipsum ordo esse non potest. Ergo &c.

QVALITAS est accidens dispositiuum substantiæ: cuius quatuor

 sunt

ſunt ſpecies, Habitus, & diſpoſitio, Naturalis potentia, & impotentia, Paſſio, & paſſibilis qualitas, forma, & figura.

De cæteris ſex Prædicamentis aliud non occurrit notandum, præter quam, quod non ſint puræ denominationes extrinſecæ: alias tolleretur denarius prædicamentorum numerus, nam diſtinctio penes intrinſecam denominationem eiuſdem formæ, non poteſt cauſare genera primò diuerſa. Neque ſunt relationes ſecundùm eſſe, alias in prædicamento relationis reponi deberent: ſed ſunt tantùm relatiua ſecundùm dici, formæ que intrinſecæ ſubiecto, ex aliquo tamen extrinſeco relictæ.

Reſolutio librorum Peryhermenias.

CVm propoſitio de qua principaliter Philoſophus in his libris tractat, ſit oratio enuntiatiua, neceſſariò ex terminis conſtare debet, Terminus autem eſt extremum propoſitionis, ac per conſequens voces extra propoſitionem, rationem termini non participant, niſi aptitudinaliter. Diuiditurque Terminus diuiſione generis in ſpecies, in Subiectum & Prædicatum, cuius ſex ſunt paſſiones; Suppoſitio, Ampliatio, Reſtrictio, Alienatio, Diminutio, & Appellatio.

Ex hoc quod propoſitio ſit oratio enuntiatiua, ſequitur, diuiſionem propoſitionis in Cathegoricam & Hypotheticam, eſſe analogi in analogata: cùm Hypothetica propriè non enuntiet: Cathegorica verò in affirmatiuam & negatiuam diuiditur, diuiſione generis in ſpecies, cuius tres ſunt proprietates: Oppoſitio, æquipollentia, & conuerſio. Oppoſitio quæ eſt affirmatio & negatio eiusdem de eodem, eſt quadruplex: Contradictoria, contraria, ſubcontraria, ſubalterna. Porrò duæ contradictoriæ propoſitiones in nulla materia poſſunt eſſe ſimul veræ & falſæ: contrariæ tamen licet nunquam poſſunt ſimul eſſe veræ, poſſunt tamen eſſe ſimul falſæ in materia contingenti. E contrà ſubcontrariæ ſimul falſæ nunquam eſſe poſſuut, quamuis poſſint eſſe veræ in eadem materia, ſed ſubalternæ vna alterius veritatem ſequitur in materia naturali, in materia verò contingenti poteſt eſſe Vniuerſalis falſa, & particularis vera, non tamen è contra.

Reſolutio Librorum de Priori & poſteriori Analyſi.

ARgumentatio eſt oratio explicans illationem vnius ex alio. Nec ſufficit ad argumentationem quod vnum ex alio poſſit inferri, ſed quod hæc illatio actualiter explicetur.

Hinc ſequitur I, duas tantùm eſſe argumentationis ſpecies, Inductionem

ctionem & Syllogismum, quia hæ tantum distinctum modum illationis explicant. Aliæ verò duæ distinguuntur à præfatis, sicut perfectum, & imperfectum intra eandem speciem. Omissâ autem inductione quæ vix apud Philosophos est in vsu. Syllogismus est argumentatio in qua concluditur vnio extremitatum inter se, ex vi vnionis factæ cum medio in præmissis Qui cum sit quoddam compositum rationis habet suam materiam & formam. Materia eius est duplex: remota, nempe termini, & proxima, nempè propositiones. Forma similiter est duplex: primâ correspondet materiæ remotæ, & vocatur Figura: secunda materiæ proximæ, & vocatur Modus. Quia autem recta combinatio medij cum extremitatibus tantum triplex esse potest, ideò triplex est figura Syllogistica. Quartam autem Galeni in Schola natam Peripatetica doctrina non agnoscit.

Sequitur II. Quod cum ratio Syllogismi in hoc consistat, vt ex vnione extremitatum facta in præmissis, earum vnitas inter se concludatur, necessariò medium debet distribui in aliqua præmissarum, nec in conclusione distribuendus est aliquis terminus qui non fuerit distributus in præmissis: alias non perfectè couiungerentur extrema vel inter se vel cum medio: ex quo inferuntur tres sequentes regulæ, pro tribus Syllogisticis figuris seruientes.

Prima Regula. In prima figura maior non potest esse particularis. Quia illam deberet sequi minor vniuersalis, (ex particularibus enim nihil sequitur in quacunq; figura) erit ergo vel vniuersalis affirmatiua, & sic maneret in vtraq; præmissa medius terminus indistribus: Cum enim subijciatur in maiori nulla illum particularis poterit distribuere, quia particularis negatiua, tantùm remotos distribuit, affirmatiua verò nullos: in minori etiam non distribueretur, quia vniuersalis affirmatiua tantum proximos terminos distribuit. Vel esset vniuersalis negatiua illa minor. Ergo iam conclusio illam deberet sequi negatiua. Quæ siue fuerit particularis, siue vniuersalis distribueret ratione negationis maiorem extremitatem; quæ non erat distributa in præmissis: nam vbi est minor negatiua, maior debuit esse affirmatiua: Ex puris enim negatiuis nihil sequitur in quacunq; figura. Et ob eandem rationem nunquam potest esse minor negatiua in hac prima figura, quia inferret conclusionem negatiuam, quæ maioris affirmatiuæ extremitatem distribueret ratione negationis. In modis tamen indirectè concludentibus hæc regula non currit, vt patet in Fapesmo & Frisesomorum, quià ibi minor extremitas prædicabitur, & sic licet distribueretur ratione negationis, etiam maneret distributa à minori vel negatiua, vel vniuersali, si maior esset particularis.

 Secun-

Secunda Regula. Cum ſecunda figura bis prædicet medium, nunquam poteſt habere vtramq; præmiſſam affirmatiuam, quia in nulla diſtribueretur medium, cum affirmatiuæ remotos terminos diſtribuant. Similiter non poteſt habere maiorem particularem, ſi enim eſſet particularis affirmatiua, minor deberet eſſe vniuerſalis negatiua. Quia ex affirmatiuis in ſecunda figura, & ex particularibus in quacunq; figura, nihil ſequitur. Ergo & concluſio eſſet negatiua, ac proinde diſtribueretur maior extremitas ratione negationis, quæ non erat diſtributa in præmiſſis. Si autem eſſet particularis negatiua, etiam inferret concluſionem particularem negatiuam, quæ ſimiliter diſtribueret maiorem extremitatem, in præmiſſis determinatam, ratione ſigni particularis, minor tamen poteſt eſſe particularis, ſicut de facto eſt in Baroco & Feſtino: quia minor extremitas etiamſi non diſtribuatur in præmiſſis, non diſtribuetur etiam in concluſione, ſed determinabitur ratione ſigni particularis, quod proximos terminos nempè ſubiectum, cuius locum in Syllogiſmis directè concludentibus minor extremitas ſemper tenet, determinat. Et ob eandem rationem in Syllogiſmis indirectè concludentibus; hæc regula non currit.

Tertia Regula. Quia tertia figura bis ſubijcit medium & prædicat extrema, ſi haberet concluſionem vniuerſalem, non diſtribueretur terminus in præmiſſis, qui diſtribueretur in concluſione. Quia ſi eſſet vniuerſalis affirmatiua, diſtribueret ſubiectum. Cum autem in omni Syllogiſmo, vbi eſt concluſio vniuerſalis affirmatiua, etiam præmiſſæ deberent eſſe affirmatiuæ: & affirmatiuæ aut confundunt prædicatum, ſi ſunt vniuerſales, aut intactum relinquunt, ſi ſunt particulares: illud ſubiectum quod diſtribuitur ratione ſigni vniuerſalis in concluſione, non diſtribueretur in præmiſſis. Similiter cum ex negatiuis nihil ſequatur, ſi eſſet vniuerſalis negatiua, diſtribueret vtrumq; terminum, ac per conſequens illum, qui ratione affirmationis in aliqua præmiſſarum non diſtribueretur; Similiter minorem non poteſt habere negatiuam. Quia ſi minor eſſet negatiua maior deberet eſſe affirmatiua, ac per conſequẽs prædicatum non diſtribueretur in concluſione ratione negationis. Quæ etiam regula tantùm eſt pro modis directè concludentibus.

Placuit hic, nouam, breuem, cunctisq; peruiam inſerere, artem inueniendi medium terminum: quæ doctrina antiquis ita difficilis viſa eſt, vt non immeritò à Sophiſtis Pons aſininus vocaretur. Vt tamen faciliùs capiatur, ſcito; Quod terminus conſequens ſit ille qui ex alio infertur, v. g. animal reſpectu hominis: valet enim, Eſt homo, Ergo eſt animal; & ſic omne ſuperius, erit terminus conſequens reſpectu inferioris, quia infertur

infertur ex illo. Terminus verò antecedens est ille, qui infer talium: v. g. homo respectu animalis & generaliter omne inferius respectu superioris. Termini verò conuertibiles sunt simul antecedentes & consequentes.

Sit ergo generalis Regula. Quandocunq; maior est affirmatiua siue vniuersalis, siue particularis, & medium in maiori prædicatur, quod in sola secunda figura contingit, tunc pro medio debet assumi terminus, qui sit consequens respectu prædicati, seu maioris extremitatis. Quando verò medium subijcitur, quod in prima & tertia figura contingit, debet esse antecedens respectu prædicati, seu maioris extremitatis. Similiter quando minor est affirmatiua seu vniuersalis, seu particularis, & medium in illa prædicatur; quod solùm in prima & secunda figura contingit, tunc pro medio debet assumi terminus, qui sit consequens respectu subiecti, seu minoris extremitatis. Quando verò medius terminus subijcitur, quod solum in tertia figura contingit, tùm temporis debet pro medio sumi terminus, qui sit antecedens ad subiectum seu minorem extremitatem. Tandem in propositionibus negatiuis, siue sint vniuersales, siue particulares, siue prædicent, siue subijciāt medium Terminum si maior Syllogismi sit negatiua, debet pro medio sumi terminus repugnans prædicato, si minor, repugnans subiecto. Nota tamen hanc regulam seruire pro Syllogismis concludentibus directè. Concludentes enim in directè speciali doctrinâ non egent, cùm per solā conuersionem prædicati in subiectum, ex indirectis directi fieri possint.

Cùm Syllogismus diuidatur ratione materiæ, in Demonstratiuum, Topicum, & Sophisticum. Omissis duobus vtpotè nihil specialis difficultatis habentibus. Definimus cum Aristotele Demonstrationem quod sit Syllogismus constans ex veris, primis, immediatis, notioribus, prioribus, causisq; conclusionis.

Hinc infertur I. Diuisionem Demonstrationis in QVIA & PROPTER QVID, etsi adæquatam, non tamen esse vniuocam, cum Demonstratio QVIA, deficienter participet rationem Demonstrationis in definitione expressam, vtpotè quæ non procedit ex primis & immediatis, & quandoq; nec ex causis conclusionis. Nota tamen malè aliquos modernos confundere, Diuisionem Demonstrationis in QVIA & PROPTER QVID, cum ea quâ diuiditur in Demonstrationem à Priori & à posteriori. Nam licet omnis Demonstratio à Posteriori sit QVIA, non tamen è contra: similiter licet omnis Demonstratio PROPTER QVID sit à Priori, non tamen è contra.

Infertur II. Solam Demonstrationem propter Quid, generare pro-

priè scientiam. Quia sola adducit causam adæquatam, cur passio conueniat subiecto. Scientia autem est cognitio rei per causam. Et quamuis subalternatio scientiarum tunc sit propriè, quando obiectum vnius continetur accidentaliter sub obiecto alterius; addendo illi differentiam accidentalem (Quia tunc dependebit à subalternante subalternata in suis principijs:) Tamen scientia, subalternata poterit esse vera scientia, etiam in eo qui non habet subalternantem: quamuis nonnihil à perfectione scientiæ degenerabit.

Infertur III. Opinionem & scientiam, simul & semel in eodem intellectu, de eodem obiecto, esse non posse: cum scientia ratione Demonstrationis se generantis, sicut euidentiam ita certitudinem seu firmam obiecto adhæsionem afferat, quam Opinio per formidinem oppositi pellit. Quod idem de fide & Visione Beatifica asserimus. Ad quam nos perducat largitor gratiæ & gloriæ, IESVS CHRISTVS.

Cui sit Laus, & gloria, in sæcula sæculorum.